

Vell1

2 Tétel Szabadvezetékek villamos jellemzőinek számítása.

Szabadvezeték kialakítása: A villamos energia előállítása a felhasználás helyétől általában távol történik. Nagy energiamennyiséget termelni, időben állandóan gazdaságos (nagy fogyasztói területek kialakítása). A távvezetékek az erőművek, transzformátorállomások és a fogyasztók között létesítenek összeköttetést.

Szabadvezeték

Olyan csupasz vezeték, amely a földtől elszigetelten a véletlen érintés megszabta magasságban, tartószerkezeten van elhelyezve.

Anyaga:

- Alumínium vezetéksodrony ASC
- Ötvözött „Al” vezetéksodrony AASC
- „Al” vezetéksodrony acélerősítéssel ACSR
- Ötvözött „Al” vezetéksodrony acélerősítéssel AACSR

Felépítése:

1 + 6 + 12 + 18; sodronyirány ellentétes, külső sodrat mindig jobbmennetű, indokolt esetben az ötvözött Al-osoké lehet balmenetű;

Toldása

Szabvány szerint alumínium vagy nemesített alumínium sodronyt csak hegesztéssel lehet toldani. A toldási távolság elemi számban 500m, egy rétegben 20m, különböző rétegekben 5m-nél nem lehet kisebb. A toldásokat jelölni kell.

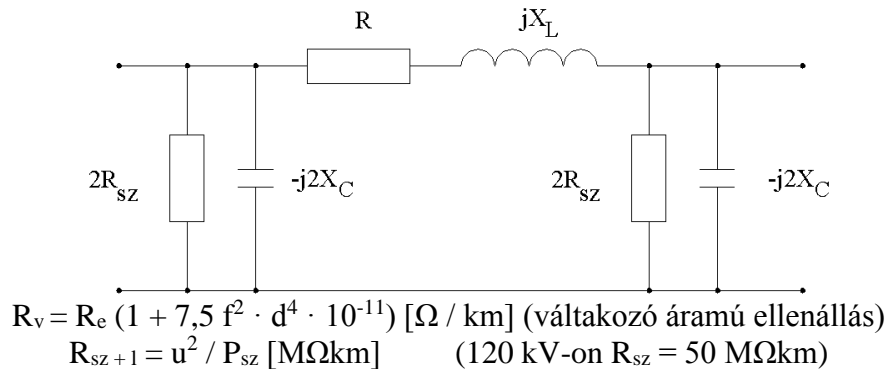
Tartószerkezet

Rácsos vasoszlop, beton alap, vagy faoszlop (betongyámos). Állékonyságukat alapozás biztosítja

Szigetelők

Álló vagy feszítő szigetelők tartják, feszítik a sodronyt.
Szigetelők anyaga: porcelán, üveg, műanyag.

Szabadvezeték egyfázisú helyettesítő vázlat

Sorrendi helyettesítő vázlatai

- Pozitív- és negatív sorrendű

A távvezetéknek megegyezik a pozitív és negatív sorrendű impedanciája. A pozitív és a negatív sorrendű áramkörben a három fázisvezetőben folyó áram együttes értéke mindig nulla. Egy fázis áramköre csak odavezetésből áll, a visszavezetést – az áramhurkot – mindig a másik két vezető képviseli.

Mágneses terük a három fázisvezető közötti belső, és a közvetlen közeli külső térben foglal helyet.

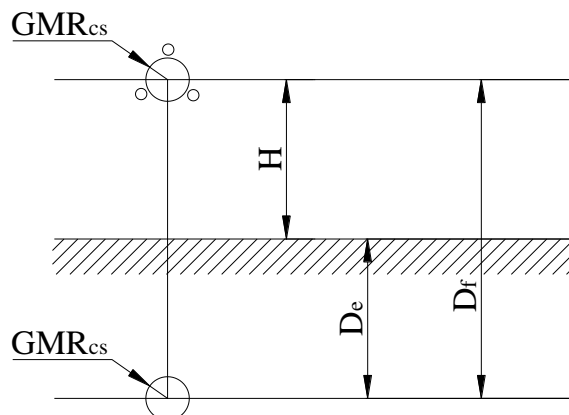
- Zérus sorrendű

A szabadvezeték zérus sorrendű soros impedanciája teljesen más.

A **zérus sorrendű áram** a három fázisvezetőben irányra és nagyságra mindig azonos, a három fázisvezető, mint egyetlen közös vezető fogható fel, amely a zérus sorrendű áramhurokknak csak az odavezetését alkotja. A visszavezetés más úton történik: a földön, a védővezetőn vagy nullavezetőn – ill. ezeken, együttesen – keresztül.

A zérus sorrendű áramkör mágneses tere a három fázisvezetőtől nagy távolságban is érezhető.

A háromfázisú vezeték zérus sorrendű impedanciájában jelentős szerepe van a földvezetésnek.

A földvisszavezetés mélysége: $D_f \approx D_e = 659 \sqrt{\frac{\varphi_{föld}}{f}} m$ ahol:

[D_f] = m az a távolság, amely a GMR_{cs} sugarú helyettesítő fázisvezető és a föld mélyében elképzelt ugyanolyan GMR_{cs} sugarú és a föld vezetését helyettesítő vezető között van. $D_f \approx 660 \cdot \sqrt{2} \approx 1 km$ Közepes vezetőképességű talaj esetén, ami a vezeték szerkezeti méreteinél nagyságrendekkel nagyobb.

[f] = Hz a frekvencia;

[φ] = Ωm az anyag fajlagos ellenállása (általában $\varphi = 100 \Omega m$, mocsaras területen $\varphi = 10 \Omega m$);

A földreaktancia értéke: $X_f = 0,435 \cdot \lg \frac{D_f}{GMD} \Omega / km$ ahol:

D_f a GMR_{cs} sugarú vezető és a föld mélyében elképzelt ugyancsak GMR_{cs} sugarú földvisszavezetés távolsága.

$$GMR_{cs} = \sqrt[9]{GMR^3 D_{ab}^2 D_{ac}^2 D_{dc}^2}$$

a fázisvezetők csoportját helyettesítő vékonyfalú cső

Sugara;

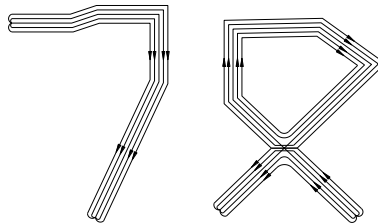
$$GMD = \sqrt[3]{D_{ab} D_{ac} D_{bc}}$$

A vezetők geometriai mértékű távolsága;

Egyenáram esetén a földáram a legkisebb ellenállás mentén halad, ami azt jelenti, hogy nagy keresztmetszeten a lehető legrövidebb úton.

Váltakozó áram esetén a legkisebb impedancia a mértékadó. A wattos összetevő az áramszálakat egymástól igyekszik eltávolítani, és a geometriai egyenes mentén tartani, de minél távolabbi a földben folyó áramszálak súlypontja föld feletti vezetőtől, annál nagyobb az áramkör reaktanciája. Ha a „ φ ” nagy, nem a földellenállás nő meg, hanem az X_f reaktancia. Ha a földben folyó áram útja eltérne a vezeték nyomvonalától, azaz a befolyás és a kifolyás pontjait összekötő egyenes mentén folyrna – mint egyenáram esetén – nagy áramhurok jönne létre a vezetéken odafolyó és a földben visszafolyó áramkör részben, azaz a váltakozó áramú reaktancia nagyon megnőne.

Ez az oka annak, hogy váltakozó áramú körben a földáram követi a nyomvonal minden kanyarulatát, hogy az oda és visszavezetés távolsága a lehető legminimálisabb legyen.

A földáramok útja zérus sorrendű áramkörben a vezeték nyomvonalán

Megállapíthatjuk: *A minimális reaktanciára törekvés* miatt a vezeték alatt és minél közelebb a vezetékhez folyrna a földáram, *a minimális ellenállásra törekvés* miatt minél nagyobb keresztmetszeten, azaz minél mélyebben, mely kompromisszum eredménye a „D”_e visszavezetési mélység.

- **A szabadvezeték zérus sorrendű soros impedanciája**

$$Z_0 = (R_v + 0,148) + j \left(0,145 \cdot \lg \frac{GMD}{GMR} + 0,435 \cdot \lg \frac{D_f}{GMD} \right) \Omega / km$$

$R_f = 0,148 \Omega/km$ a föld ellenállása;

Tehát: $Z_0 = R_v + R_f + j(X_v + X_f')$

Ha nem áll rendelkezésünkre pontos adat, akkor a $Z_0 \approx 3X_v$ közelítő értéket használhatjuk ($X_v = 0,4 \Omega/km$).

Közös oszlopsoron haladó kettős rendszerű vezetékknél az eredő mágneses teret hat fázisvezetőben folyó zérus sorrendű áram közösen alakítja ki, így eredőben az egy rendszerre számított zérus sorrendű impedancia nem feleződik, mint a pozitív vagy negatív sorrendű impedanciánál, hanem jelentősen nagyobb lesz ($x_0 = 1 \Omega/km$).

- **Szabadvezeték zérus sorrendű párhuzamos impedanciája**

$$x'_0 = 0,1321 \lg \frac{1}{r} + 0,3961 \lg GMD_0 + 0,2641 \lg GMD [M\Omega km]$$

Az összefüggésben szereplő mennyiségeket milliméterben kell behelyettesíteni!!!

A GMD_0 zérus sorrendű geometriai mértékű távolság pontos értéke:

$$GMD_0 = \sqrt[9]{D_{aA} D_{bB} D_{cC} D_{aB}^2 D_{bC}^2 D_{cA}^2}$$

Valójában a vezetők föld feletti magassága sokkal nagyobb, mint a fázisok közötti távolságok, ezért:

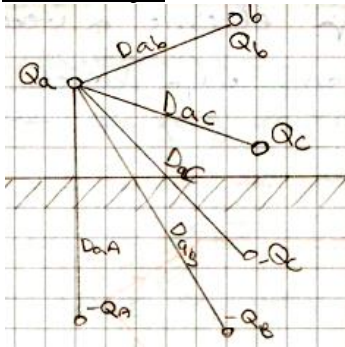
$$GMD_0 \approx \frac{2}{3} (H_a + H_b + H_c) mm$$

Az összefüggésben szereplő „H” vezeték magasságokat a vezeték belógásának figyelembevételével, mint közepes magasságokat kell számításba venni. Azaz a felfüggesztési magasságból (H_0) a belógás (b) értékének kétharmadát le kell vonni:

$$H = H_0 - \frac{2}{3} b$$

- **Szabadvezeték zérus sorrendű párhuzamos impedanciája.**

Egy rendszerű, háromfázisú, védővezető nélküli szabadvezeték zérus sorrendű kapacitív reaktanciája.

$$X'_c = 0,132 \cdot \lg \frac{1}{r} + 0,396 \cdot \lg GMD_0 + 0,264 \cdot \lg GMD [M\Omega km]$$

Az összefüggésében szereplő mennyiségeket mm-ben kell behelyettesíteni.

A GMD_0 zérus sorrendű geometriai mértékű távolsága:

$$GMD_0 = \sqrt[9]{D_{aA} \cdot D_{bB} \cdot D_{cC} \cdot D_{aB}^2 \cdot D_{bC}^2 \cdot D_{cA}^2}$$

Valójában a vezetők föld feletti távolsága sokkal nagyobb, mint a fázisok közötti távolságok

$$GMD_0 \approx \frac{2}{3} \cdot (H_a + H_b + H_c)$$

H – vezeték tengersizint feletti magassága;

Ahol: b – belógás

H_0 – felfüggesztési magasság

$$H = H_0 - \frac{2}{3} b$$